

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2016

tijdvak 1

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 57 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

---

1 maximumscore 2

- gematigd zeeklimaat / maritiem klimaat / Cf-klimaat 1
- Juiste klimaatkenmerken voor Nederland zijn (twee van de volgende): 1
  - koele zomers
  - zachte winters
  - het hele jaar door voldoende neerslag
  - een klein verschil tussen zomer- en wintertemperatuur (kleine jaaramplitude)

Opmerking

Tweede scorepunt alleen toekennen bij twee juiste kenmerken.

Vraag	Antwoord	Scores
2	<p>* Hans = onjuist / Hans = juist Klaas = onjuist Megan = juist</p> <p>indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2 1 0</p>
	<p>* Toelichting: Het broeikas effect kan gezien worden als overkoepelend begrip voor het natuurlijk en het versterkt broeikas effect. Daarom moet zowel het antwoord 'Hans = onjuist' als het antwoord 'Hans = juist' worden goed gerekend.</p>	
3	D	
4	<p>maximumscore 1 De Nederlandse tuinbouw verbouwt groenten in (verwarmde) kassen terwijl de Spaanse telers groenten buiten telen of in onverwarmde plastic kassen.</p>	
5	B	
6	B	
7	<p>maximumscore 2 1 = vanaf 2 = rechts 3 = depressie 4 = warme</p> <p>indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p>2 1 0</p>
8	<p>maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de koude lucht ver naar het zuiden kan doordringen omdat er geen natuurlijke barrières zijn / omdat de gebergteketens van noord naar zuid lopen en die houden de koude wind niet tegen.</p>	
9	B	
10	<p>maximumscore 2 Twee juiste menselijke oorzaken voor de daling van het waterpeil zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De landbouw gaat, vanwege de verdroging, meer water gebruiken om te irrigeren • Door de bevolkingsgroei in de regio is er meer waterverbruik, waardoor het waterpeil gezakt is / Huishoudens gebruiken meer water 	<p>1 1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 1

van X naar Y.

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Orkanen ontstaan boven een warme zee / oceaan.
- Je kunt zien dat de orkaan steeds groter / krachtiger werd (op weg van X naar Y).

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.

12 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- De schade hangt af van de loop van de baan van de orkaan / of de orkaan over stedelijk gebied gaat of niet.
- De schade hangt af van eventuele secundaire problemen zoals dijkdoorbraken.
- De schade hangt af van de voorbereiding op de ramp (evacuatie, aanwezigheid van rampenplannen, hulpverlening).

per juist antwoord

1

13 maximumscore 1

Maatregelen die vallen onder hazard management zijn:

2, 4, 5 en 6

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle antwoorden juist zijn.

14 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat mensen vanuit hun risicoperceptie dachten dat het wel mee zou vallen omdat ze zo vaak een orkaan meemaken / omdat ze ervaring met eerdere rampen hebben.

Water

---

15 maximumscore 1

De Rijn krijgt dan veel smeltwater van de gletsjers uit het hooggebergte.

16 maximumscore 1

dijkverlegging en aanleg nevengeul

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als allebei de antwoorden juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de Waal bij Lent een scherpe bocht maakt (en de kribben houden de oever en de stroomgeul op zijn plaats).

18 maximumscore 1

De afname van het watergebruik door het bad. / Tegenwoordig gaat men minder vaak in bad (en meer onder de douche).

19 maximumscore 1

(3) → 4 → 2 → (1) → 5

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als alle antwoorden juist zijn.

20 maximumscore 2

- de zeevaart 1
- Voorbeelden van een juiste reden zijn: 1
  - Zeeschepen kunnen veel producten ineens vervoeren. / Het vervoer per zeeschip is goedkoop.
  - Veel internationaal vervoer komt van of gaat naar een ander continent.

21 maximumscore 1

Je hebt minder water nodig. / Het water wordt door het plastic vastgehouden, condenseert en valt weer op de grond. / Water verdampt niet verder de atmosfeer in.

22 maximumscore 2

- druppelirrigatie 1
- overschakelen op gewassen die minder water nodig hebben 1

23 maximumscore 1

Juiste beschrijvingen zijn:

- Door ontbossing wordt het water in een gebied minder vastgehouden, waardoor er veel water ineens in een rivier komt (piekafvoer).
- Door ontbossing wordt het bodemmateriaal niet langer vastgehouden en dit sediment komt in de rivier terecht (waardoor het waterbergend vermogen afneemt).

24 B

Vraag	Antwoord	Scores
25	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politiek nadeel: Syrië wordt afhankelijk van Turkije / Turkije kan bij elk conflict de watertoevoer stopzetten • Economisch nadeel: Syrië moet nu betalen voor het zoete water (dat eerder gratis was) 	1 1
26	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • stijgingsneerslag • argument: Rond de evenaar is de luchtdruk overwegend laag / gaat veel warme lucht omhoog (er vindt condensatie plaats en er ontstaan stijgingsregens). 	1 1
27	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat na verdamping van het irrigatiewater zouten en mineralen achterblijven in de bodem.</p>	
28	<p>D altijd 1 punt toekennen *</p> <p>* Toelichting: In vraag 28 ontbreekt een verwijzing naar bron 27.</p>	
29	<p>maximumscore 1</p> <p>stroomopwaarts Een juist argument is: Alleen stroomopwaarts van de dam zal het water hoger kunnen staan.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij een juiste keuze met een juist argument.</i></p>	

Bevolking en ruimte

- 30 B
- 31 B
- 32 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat Arnhem dicht bij Nijmegen ligt en daardoor minder extra bezoekers zal aantrekken / dat de steden in hetzelfde verzorgingsgebied liggen.
- 33 C

Vraag	Antwoord	Scores
34	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn: – Flevoland is een relatief jonge provincie waar verhoudingsgewijs meer jonge gezinnen wonen. / De bevolkingsopbouw van Flevoland is jonger dan van Nederland gemiddeld. – In Almere wordt veel gebouwd en dat trekt veel jonge gezinnen aan (en een groot deel van de inwoners van Flevoland woont in Almere).	
35	C	
36	B	
37	maximumscore 2 Daan = juist Ferdinand = juist Rosa = juist indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist	 2 1 0
38	B	
39	maximumscore 2 • alle geregistreerde Chinezen die legaal in de stad wonen • illegalen / Deze mensen mogen officieel niet in de stad wonen / bezitten geen hukou voor de stad (en wonen hier illegaal)	 1 1
40	maximumscore 1 Juiste demografische ontwikkelingen zijn: – vergrijzing – ontgroening – afname reproductieve bevolking – veroudering – bevolkingsafname <i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen als er twee juiste demografische ontwikkelingen zijn genoemd.</i>	
41	D	
42	A	

Vraag	Antwoord	Scores
43	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een negatief gevolg zijn: <ul style="list-style-type: none"> – drukte – dichte bebouwing – veel verkeer(soverlast) – luchtvervuiling – groen is verdwenen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juiste manier zijn: <ul style="list-style-type: none"> – nieuwe wijken minder dicht bebouwen – luchtvervuiling bestrijden (of concrete voorbeelden hiervan) – meer groengebieden aanleggen of behouden – meer investeren in openbaar vervoer – vervuiling door industrie tegengaan 	1
44	C	
45	maximumscore 1	
	Voorbeelden van een juist milieuvoordeel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – minder CO₂-uitstoot – minder luchtvervuiling 	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 1 juni naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

---

bron 1	vrij naar: www.pbl.nl
bron 2	vrij naar: carlkop.home.xs4all.nl/
bron 3	vrij naar: www.plantaardig.com
bron 4	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 5	vrij naar: www.klimadiagramme.de
bron 6 en 7	vrij naar: www.weerplaza.nl
bron 8	maïs: www.wageningenur.nl , katoen: www.spieraam.nu , graan: zaplog.nl , melkveeteelt: www.dairyrealty.com
bron 9	vrij naar: www15.uta.fi
bron 10	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 11	www.global-warming-forecasts.com
bron 12	vrij naar: National Defense Authorization Act (NDAA)
bron 13	vrij naar: publicwiki.deltares.nl
bron 14 en 15	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 16	oude situatie: www.ruimtevoordewaal.nl nieuwe situatie: www.gelderlander.nl
bron 17	vrij naar: 'Ruimte voor de Rivier'
bron 18	Vewin
bron 19	www.ronkortekaas.nl
bron 20	vrij naar: CBS, Den Haag/Heerlen 19-1-2014
bron 21	mini.cidi.nl
bron 22	vrij naar: www.foodlog.nl
bron 23	vrij naar: www.klimadiagramme.de
bron 24, 25 en 26	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 27 en 28	eigen archief, Cito/CvTE
bron 29	vrij naar: De Gelderlander, 03-06-2014
bron 30 en 31	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.
bron 32	foto 1: www.nlwandel.nl , foto 2: www.centrumnijmegen.nl , foto 3: nl.wikipedia.org , foto 4: vnet.verkeersnet1.netdna.cdn.com
bron 33	foto 1: www.deutsches-architektur-forum.de , foto 2: www.sahle-wohnen.de , foto 3: www.dnhk.org , foto 4: www.kcap.eu
bron 34	vrij naar: www.diercke.de
bron 35	vrij naar: epp.eurostat.ec.europa.eu
bron 36	vrij naar: ftalphaville.ft.com
bron 37	vrij naar: www.fdbetancor.com
bron 38	vrij naar: De kleine aardrijkskunde voor Dummies uitg. Pearson Education, 2011
bron 39	vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e ed.